

N SABEL 150924

Vad är det vi ser? Avvikelser i mineralisering

Nina Sabel
Od. Dr., Övertandläkare

Avdelning för Pedodonti, Institutionen för Pedodonti, Sahlgrenska Akademien, Göteborgs Universitet

Specialistkliniken för pedodonti och sjukhustandvård,
Folk tandvården Västra Götaland

N SABEL 150924

Varför viktigt med tidig upptäckt?

- Estetik
- Sensitivitet
- Kariesrisk
- Attrition
- Erosion

N SABEL 150924

Varför viktigt med tidig upptäckt?

- Tidig diagnos
- Terapiplanering
- Uppföljningar
- Profylax
- Multidisciplinärt samarbete (ortodontist, protetiker)
- Bibehålla tandsubstans, betthöjd
- Förhindra komplikationer

N SABEL 150924

Orsaker

- Sjukdomar
- Miljö – trauma, mediciner
- Solitär defekt av tandens mineraliserade vävnader eller som ett yttrande av generellt syndrom/sjukdom
- Genetik
- Idiopatisk orsak

Sjukdom

Miljö

Genetisk

Idiopatisk

N SABEL 150924

Tandanlag

Emalj

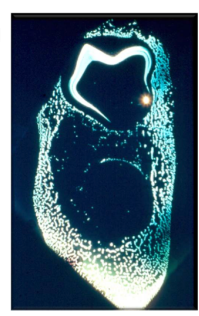
Dentin

Cement

N SABEL 150924

Tandutveckling

Norén

GÖTEBORGS UNIVERSITET N SABEL 150924

Tandutveckling

GÖTEBORGS UNIVERSITET N SABEL 150924

Aplasier

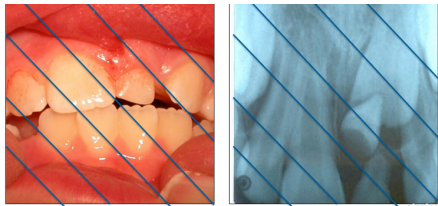

- Aplasi (grekiska: *a*=nekande/icke, *plasis*=utveckling) Bristande utveckling av vävnader och organ
- 6-8% aplasi av permanent tandanlag
- 0,5% aplasi av primärt anlag
- Förekomst 1.4:1 (flickor:pojkar)

Ravn, Eur J Oral Sciences 1971, 79 (1); 1-6
 Bailleul-Forestier *et al.*, Eur J Med Gen 2008, 51; 273-291

GÖTEBORGS UNIVERSITET N SABEL 150924

Mesiodens

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Mesiodens

- Prevalens: 1-3%
- Små i storlek
- Hälften uppvisar konisk form
- Enrotiga
- Merparten retinerade
- Belägna palatinalt
- Ca 40% inverterade
- Förekomst 2:1 pojkar:flickor

Tyrologou *et al.*, Swed Dental Journal 2005, 29 (1); 1-9

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Mesiodens

Komplikationer:

- försenad eruption av permanent incisiv
- abnormal position av incisiver
- utveckling av lokal malokklusion

Ta bort eller låta vara?

GÖTEBORGS UNIVERSITET

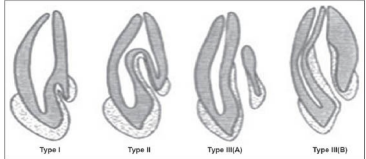
Mesiodens

- 2/3 mesiodenser avlägsnas kirurgiskt avlägsnade
- Avvaktan på rotutveckling av permanent tand innan kirurgiskt avlägsnande

N SABEL 150924

Anatomi - dens invaginatus

Klass I: Fossa utan utbredning
 Klass II: Djup fossa med utbredning ned i pulpas
 Klass III: Djup invagination, genom roten, egen pulpa - kan ha kommunikation med pulpan
 Klass IV: invaginationen upptar större delen av kronpulpan och går ned i roten, ofta kommunikation med pulpan.

Oehlers, Oral surg oral med oral path 1957, 10 (11): 1204-1218

N SABEL 150924

N SABEL 150924

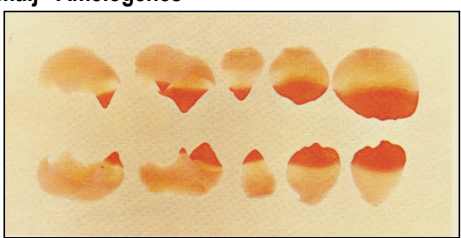
Emalj - Amelogenes

- Emalj består till 98% mineraler
- 2% organiskt material och vatten

N SABEL 150924

Emalj - Amelogenes

Kring fostervecka 20

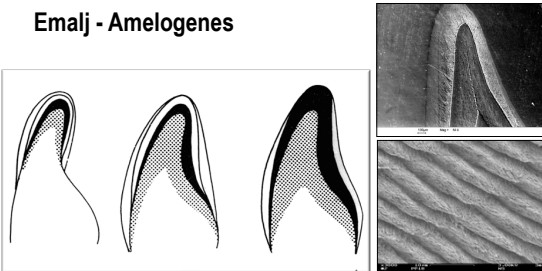
- Emalj består till 98% mineraler
- 2% organiskt material och vatten

Kraus & Jordan 1965

N SABEL 150924

Emalj - Amelogenes

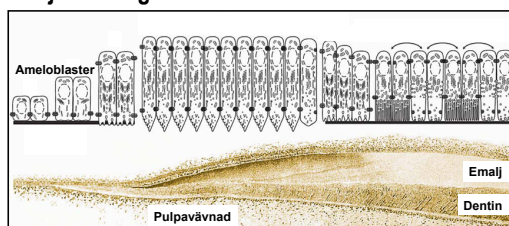

Sabel

N SABEL 150924

Emalj - Amelogenes

Ameloblaster
Emalj
Dentin
Pulpavävnad

Hu *et al.* 2007

N SABEL 159924

Emalj - Amelogenes

Ameloblaster
Sekretionsfas
Maturationsfas
HYPOPLASI
HYPOMINERALISATION (OPACITET)
Emalj
Dentin
Pulpavävnad

Hu *et al.* 2007

N SABEL 159924

Emalj - Hypoplasi och hypomineralisation

Hypoplasi:
Makroskopisk kvantitativ defekt, avrundade hörn

Hypomineralisation/ Opacitet:
Kvalitativ defekt

N SABEL 159924

Emalj - Beskrivning

Hypoplasi – Hypomineralisation
Lokal – Generell
Välavgränsad – Diffus
Lokalisation
Storlek
Kronologisk – Icke-kronologisk

Dummer *et al.* 1990
Mohamed *et al.* 2010

N SABEL 159924

Emalj - MIH (Molar-Incisiv-Hypomineralisation)

N SABEL 159924

Emalj - MIH

Hypomineralisation, med systemiskt ursprung, av 1-4 av de första permanenta molarena, frekvent associerat med påverkan av incisiverna.

Weerheijm *et al.* 2001

N SABEL 159924

Emalj - MIH

- 2,9-40%
- 50% av individer med MIH på första molaren uppvisar även MIH på någon incisiv

Koch *et al.* 1987
Jälevik *et al.* 2001
Cho *et al.* 2008

N SABEL 150924

Emalj - MIH

Farah *et al.* 2010

N SABEL 150924

Emalj - MIH

Normal emalj   MIH

Jälevik *et al.* 2005

N SABEL 150924

Emalj – MIH

- Skarp smärta vid intag av kall föda/dryck
- Inandning av kall luft
- Vid tandundersökning motvillig gapning
- Reagerar på blästring

• Högre förekomst av tandvårdsrädsla och behandlingsproblematik.

Jälevik & Klingberg 2011

N SABEL 150924

Emalj - MIH

Emalj   Dentin

Fagrell *et al.* 2008

N SABEL 150924

Emalj - Fluoros

Hypomineralisation av emaljen, av systemiskt ursprung, till följd av toxiskt intag av fluor under emaljbildningen.

Högre fluorexponering leder till ökad hypomineralisation. Tjockare emalj uppvisar mer grav klinisk expressivitet.

N SABEL 150924

Emalj - Fluoros

N SABEL 150924

Emalj - Fluoros

Dricksvatten innehållande >2 ppm fluor före 10-års ålder resulterar i dental fluoros.

Klinisk bild direkt kopplad till koncentration:

- 3-4 ppm: posteruptiv missfärgning
- 5-7 ppm: posteruptiva emaljförfluster

Silverstone LM. Preventive dentistry. 1978.

N SABEL 150924

Emalj - Fluoros

- Dean's index
- TF- index (Thylstrup Fejerskov index)

N SABEL 150924

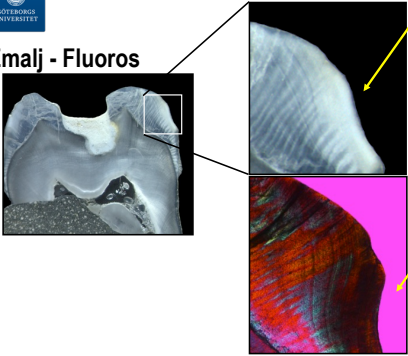
Emalj - Fluoros

- Högt intag av fluor under mineralisering
- Ökad hypomineralisering av den yttre delen av emaljen ger opakt utseende.

N SABEL 150924

Emalj - Fluoros

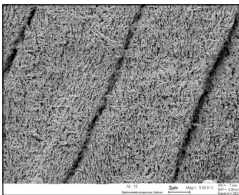
Norén

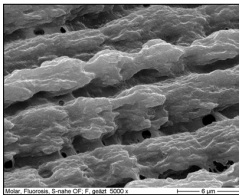
N SABEL 150924

Emalj - Fluoros

Normal

Fluoros

Norén & Sabel

N SABEL 150924

Emalj - Fluoros

- Missnöjd med estetik

N SABEL 150924

Emalj- Amelogenesis imperfekta (AI)

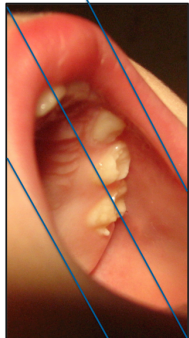

- Hypoplastisk typ
- Hypomaturations typ
- Hypokalcalcifikations typ

Prevalens: 1:700 – 1:14.000
Olika ärfthighetsmönster

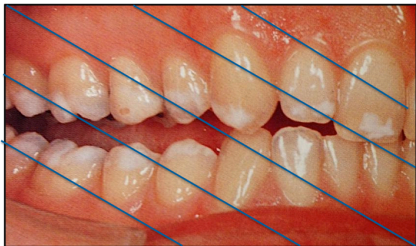
N SABEL 150924

Emalj – AI, hypoplastisk typ

N SABEL 150924

Emalj – AI, hypomaturations typ

N SABEL 150924

Emalj – AI, hypokalcalcifikations typ

N SABEL 150924

Emalj - Ebino

- Avser den gingivala svullnad som ses på tandlisten under eruption av primära hörntänder hos spädbarn.
- Innebär avlägsnande av det primära hörntandsanlaget.

Accorsi *et al.* 2003

N SABEL 150924

Emalj - Ebino

- *Ilko dawáa* (räv-tänder)
- *Lugbara* (killer-teeth)
- *Nylon-teeth*
- *False teeth*
- *Lakijo marach* (dåliga tänder) Pindborg. 1969
- *Gira kwanya* ("som tas bort") Baba & Kay. 1989

Hiza & Kikwili. 1992
Mogensen. 2000
Accorsi *et al.* 2003
Edwards *et al.* 2008

Dentin – Dentinogenes

Odontoblaster producerar dentin.
Odontoblaster bildar matrix och hydroxyapatit runt sina utskott som finns kvar i dentintubeli

Dentin - Dentinogenes

70% mineraler
20% kollagen och proteiner
10% vatten

Odontoblaster fortsätter producera dentin livet ut.

Dentin - Dentinogenesis Imperfecta (DI)

Incidens 1:6.000-8.000

Defekt mineralisering – påverkar även bindning till emalj
Abnormalt dentin-pulpa komplex - Endodontiska bekymmer

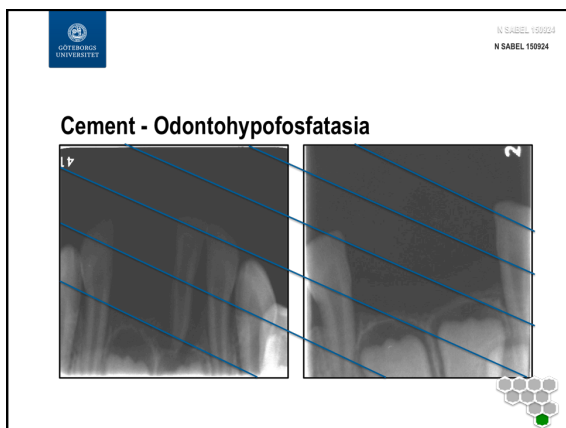
Dentin - Dentinogenesis Imperfecta (DI)

- Typ I
- Typ II
- Typ III (Bradywine)

Norén

Dentin - Dentinogenesis Imperfecta

- Kliniskt gula, blå eller grå tänder
- På röntgen kan pulparummen vara oblitererade (typ I, II) eller uppvisa bullig kronpulpa (typ III)
- Snabb abrasion pga emalj är dåligt fästad mot dentin och chippar av samt blottat dentin slits/abraderas
- Förlust av betthöjd och risk för exponering av "pulparum"
- Patienten klagar inte pga sklerotisering/obliterering av pulpan.
- Primära dentition kan vara värre drabbad.

Sammanfattning

- Viktigt med tidig diagnos – remiss till pedodontist
- Långsiktig och kortsiktig terapiplanering
- Profylax – ”bevara det friska friskt”

N SABEL 150924

GÖTEBORGS UNIVERSITET

